

Laudáció

a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Bocskai István-díja Mezey Barna Rektor Emeritus úrnak való átadása alkalmából

Tisztelt akadémiai közösség! Tisztelt vendégek és meghívottak!
Kedves oktatói barátaim, kedves hallgatók!

Egy 2017. júliusának végén készült interjúban, két nappal az Eötvös Lóránd Tudományegyetem rektori tisztségében eltöltött hét esztendő lezárása előtt, az újságíró-riporter azt a kérdést szegezte a mai kitüntetett Mezey Barna egyetemi tanárnak, hogy melyeket tekinti azoknak az eredményeknek, amelyekre legbüszkébb a 2000 és 2007 között eltöltött rektori ciklusaiból? Rektor úr pedig válaszként hat darab, számára igen fontosnak tartott megvalósítást emelt ki, melyek közül első helyre az ELTE keretében zajló tehetséggondozást, a tudományos diákköri mozgalom fejlesztését, élénkítését helyezte; másodikra pedig a Kárpát-medencei Nyári Egyetemet, melyet mandátumai idején egy tanszéki szintű jogtudományi nyári oktatásból sikerült több száz fős, több tudományterületet felölelő sokszekciós rendezvényvé alakítani. És úgy hiszem, hogy ez a Budapesten, egy ott megjelentetett online média olvasói számára közvetített személyes rangsor mindennél hitelesebben igazolja, hogy innen, Marosvásárhelyről, Kolozsvárról, Csíkszeredából és Sepsiszentgyörgyről nézve miért gondoltuk és gondoljuk azt: Mezey Barna érdemes és méltó a Sapientia Egyetem Bocskai-díjára. Hisz nyilván ez a rangsor egészen másként is kinézhetett volna: rektor úr joggal emlegethette volna az Eötvös Lóránd Tudományegyetem nemzetközi rangsorokban elfoglalt előkelő helyét, vagy a dinamikusan fejlődő szakkínálatot és az ehhez kapcsolódó hallgatói keresletet; de beszélhetett volna a különböző infrastrukturális fejlesztésekről, létesítményekről, eszközparkról, vagy akár az egyetemi stabilitás és működés biztosításának sikeréről az olykor nem minden kihívástól mentes felsőoktatás-politika körülményei közepette. Mezey Barna személyes credóját, világnézetét viszont kitűnő módon tükrözi: nem a fenti sikereket, hanem a hallgatói tehetséggondozást, valamint a Kárpát-medencei szintű közösségépítést helyezte eme személyes „toplista” első helyeire. A középiskolás és egyetemi fiatalok önálló tudományos munkáját feltétel nélkül támogató meggyőződésének és munkájának eredménye, hogy kitüntetettünk az Országos Diákköri Tudományos Tanács Mestertanár Aranyérmének birtokosa, valamint ugyanezen tehetséggondozó tanács jelenlegi alelnöke is. A hallgatókkal folytatott munka és elkötelezettség tekintetében számunkra, oktató emberek számára azonban talán még „beszédesebb” az tényállás, hogy Mezey Barnát diákjai hét alkalommal választották meg az Állam- és Jogtudományi Kar legjobb tanárává.

Ami pedig a Kárpát-medencei közösségépítést illeti, túlzás nélkül állíthatjuk, hogy kitüntetettünk az elmúlt időszak magyar-magyar felsőoktatási kooperációjának, és ezzel összefüggésben az egységes magyar oktatás- és tudánypolitika meghatározó személyisége. Tette, teszi mindezt elsősorban meggyőződésből, magánemberként, de ezzel egy időben a Magyar Rektori Konferencia korábbi elnökeként, illetve az MRK Határon Túli Felsőoktatási Intézmények Bizottsága jelenleg is hivatalban lévő társelnökeként. Akik őt közelebről, hosszabb ideje emberként is ismerjük, mára már tényállásként kezeljük az e téren újra és újra bizonyított emberi érzelmeit és kvalitásait: érzékenységet, receptivitását, empátiáját a kisebbségi oktatásügy sajátos problémái iránt, de ugyanakkor bölcs, megfontolt, integratív személyiségét mindahhoz való viszonyulásában, amit a Kárpát-medencei felsőoktatás különböző rendű és fokú kihívásai jelentenek. Az erdélyi magyar egyetemi oktatás nem mindig felhőtlen viszonyainak alakulásában – melyekbe, minőségeinél fogva, néha úgy csöppent bele, mint „Pilátus a krédóba” – sokszor éppen Mezey Barna kereste és találta meg a kompromisszumot, kiváló emberi és diplomáciai érzéssel szembesítve mindannyiunkat a szűkebb intézményi nézőpontokon túlmutató nemzeti, közösségi szempontok elsőbrendűségével.

És apropó, erdélyi magyar felsőoktatás: a fentiekhez hasonló ténymegállapítás az is, hogy a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, valamint az Eötvös Lóránd Tudományegyetem közötti intézményi, szakmai kapcsolatok kétségtelenül más „időszámításba” léptek az elmúlt néhány esztendő során. Mai kitüntetettünknek oroszánrésze volt abban, hogy a nem is olyan régen alapított, igen fiatal intézményként működő Sapientia teljes jogú tagként, teljes értékű partnerként nyert bebocsátást az ELTE, illetve ezen túlmenően a teljes magyarországi felsőoktatás kapcsolati hálójába. 2011. szeptember 19-én maga írta a

következő bejegyzést egyetemünk vendégkönyvébe: „A nyelv pusztulása akkor kezdődik, [...] amikor már nem tudja a tudomány eredményeit az anyanyelv segítségével közvetíteni. [...] Érezvén azt a környezetet, amelyben a Sapientia megvívja harcát a nemzeti tudományért, szeretném kifejezni a tudomány háláját, és az Eötvös Lóránd Tudományegyetem mindenkori segítségét ígéri e küzdelemhez.” S bár a magyar alkotmány- és jogtörténet professzoraként, a polgári büntetőjog kutatójaként, s nem utolsó sorban intézményvezetőként Mezey Barna valóban igen sok segítséget nyújtott számunkra, tetteit e tekintetben soha nem a szegény erdélyi rokon megsegítésének sztereotípiája, hanem az egyenrangú és egyenértékű nemzetárral való őszinte együttműködés igénye határozta meg. A kooperáció szükségességének ezt az igen tudatos vállalását tapasztaltuk meg akkor is, mikor nem csekély mértékű és igénybevételű rektori teendői mellett derűsen vállalta egyetemünk Jogtudományi Tanszékének felkérésére a vendégoktatói munkát, a jogi kultúrtörténet tárgy oktatását. S azt hiszem, kedves Barna, hogy ezzel az alkalommal „kiadhatok” a nagy nyilvánosság előtt is egy eddig csak miáltalunk ismert tényállást: nem kicsi volt a Kolozsvári Kar gazdasági igazgatóságán az elcsodálkozás, mikor az előkészített foglalkoztatási szerződést félretolva csak annyit mondottál: „nem ezért, hanem szívből csináltam”. Ebben az összefüggésben viszont már most jelzem, annak ismeretében, hogy a soron következő egyetemi esztendőben újra egyetemünk meghívott professzoraként láthatunk vendégül: ezúttal meg fogunk előzni, s munkaszerződésedet mi fogjuk szívből jövőként számodra átadni. És ha már a Sapientia-át illető jövőnél tartunk, talán azt sem érdektelen itt kiemelnünk, hogy Jogtudományi Intézetünk egyik folyamatban lévő, igen fontos kutatási és publikációs projektje az *Erdély jogtörténete* című egyetemi tankönyv 2018-as megjelentetése. A terv komoly támogatója, s egyszersmind a kötet egyik társszerzője Mezey Barna, akinek újabb, minket illető személyes szerepvállalása nélkül ez a kiadvány biztosan nem jöhetne létre.

Végezetül, egy utolsó gondolatkör erejéig hadd idézzek fel egy öt esztendővel lezajlott eseményt. Akkor, 2012-ben, az Egyetemi Esték keretében Mezey Barna első ízben tartott szakmai előadást egyetemünkön, *Börtönviszonyok a feudális Magyarországon* címmel. A Sapientia Egyetem még a jelenleginél is fiatalabb, alig 10 esztendő volt, beleértve az itt zajló oktatási-tudományos munkát is, s így talán érthető, hogy milyen elégtételt és büszkeséget éreztem, éreztük mind a rangos előadó, mind pedig az általa (is) képviselt, „fajsúlyos” ELTE egyetemünkön való jelenléte okán. Az előadást felvezető néhány gondolat egyikeként ezt akkor a következőképpen fogalmaztam meg: „Madarat tolláról, embert barátjáról.” Nos, tisztelt kitüntettünk, én őszintén bízom abban, hogy a hamarosan átadásra kerülő Bocskai-díj, a Sapientia-n megismert akadémiai közösség és tudományművelés, az itt kialakított szakmai kapcsolataid és barátságaid kapcsán magad is így tudsz mindig gondolkodni róluk. Mint ahogy azt is őszintén remélem, hogy a korábban általad, most pedig – a folytonosság jegyében – ma itt köreinkben lévő Borhy rektor úr által vezetett ELTE akadémiai közössége a maga során mára már szintén elmondhatja, a Sapientia-ával való együttműködés vonatkozásában: „Madarat tolláról, ember barátjáról.” És ebben, kedves Barna, a te érdemeid ismét csak megkérdőjelezhetetlenek. Szívből gratulálok, köszönöm, hogy meghallgattak!

Marosvásárhely, 2017. október 3.

Dr. Tonk Márton egyetemi tanár
Szenátus elnöke, dékán